

Featured

जोर्नी किन खिइन्छ, खिइएको जोर्नीको उपचार के छ?

प्रा.डा. नविंस मान सिंह प्रधान
वरिष्ठ हाइड्रोलॉगी तथा शल्य विकित्सक विशेषज्ञ

शरीर जति बुढो हुँदै जान्छ । त्यति नै विस्तारै शरीर कमजोर हुँदै जान्छ । यस्तोमा खानपान तथा जीवनशैलीमा ध्यान दिएन भने भन्त छिटौ रोगले गाँज्छ । उमेर वित्तै गएपछि सबैभन्दा बढी सताउने समस्यामध्ये एक जोर्नी खिइने समस्या हो ।

जोर्नी खिइएमा शरीरलाई चुस्त ढंगले चलायमान र अल्ले र हड्डीको संरक्षण गर्ने जोर्नीको कार्यमा वाधा पुर्छ । र, कालान्तरमा जोर्नीले काम गर्न सक्दैन । शरीरको कार्यसञ्चालन नै प्रभावित हुन्छ ।

तीव्र गतिमा बढ्दै जोर्नी खिइने समस्याले विश्व नै प्रभावित छ । हाल विश्वका ५५ वर्ष वा सोंभन्दा माथिका ८० प्रतिशत जनसंख्यामा कुनै न कुनै प्रकारको जोर्नी खिइने समस्यावाट पीडित छन् ।

'द ल्यास्टेट रुमाटोलोजी' जर्नलमा प्रकाशित अध्ययनका अनुसार सन् २०५० सम्ममा विश्वभर करिब एक अर्ब मानिस ओस्टियोआर्थराइटिस वा जोर्नी दुखो समस्यावाट पीडित हुने अनुमान गरिएको छ ।

जम्मा २०० देशको ३० वर्षको अध्ययनले जोर्नी खिइने समस्याको तथ्यांकमा विश्लेषण गरिएको थियो । सन् १९९० मा २५ करोड मात्र यस समस्यावाट पीडित थिए भने २०२० मा १३२ प्रतिशतले बढेर साठे ५९ करोडमा यो समस्या देखियो ।

विगत तीन दशकमा केसहरू तीव्र रूपमा बढेको तीन मुख्य कारक उमेर, जनसंख्या वृद्धि र मोटो पन रहेको अध्ययनले उल्लेख गरेको छ ।

जोर्नी खिइनु भनेको के हो ?

कुनै कारणवश जोर्नीको तन्तुहरू, त्यहाँको मांस पेशी र कुरकुरे हड्डी पातलिँदै जानुलाई बोलीचा लीको भाषामा जोर्नी खिइएको भनिन्छ । यस लाई चिकित्सकीय भाषामा यसलाई 'ओस्टिओ आर्थ्राइटिस' भनिन्छ ।

यो समस्याले उमेर ढल्किँदै गएपछि बढी सताउँछ । महिलामा यो समस्या प्रायः रजनोवृत्तिपछि (महिनावारी सुकेपछि) हुनसक्छ । पुरुषमा ६०-७० वर्षको उमेरपछि जोर्नी कमजोर हुन थाल्छ ।

यद्यपि,धेरै उकालो-ओरालो हिँड्ने, लामो समयसम्म निहुरिएर काम गर्ने, अत्यधिक तौल उठाउने र भारी बोक्ने व्यक्तिमा यो समस्या उमेर अगावै पनि देखिनसक्छ ।

कसरी जोर्नी खिइन्छ ?

जोर्नीको वरपर मांसपेशीहरू हुन्छन् । जसको काम जोर्नीहरूलाई आड दिएर सन्तुलनमा राख्नु हो । जब मांसपेशी कमजोर हुँदै जान्छ तब जोर्नी बसेको ठाउँको सन्तुलन विग्रिन्छ । र, कुरकुरे हड्डी कमजोर हुँदै पातलिन्छ । दुई हड्डीलाई अड्याएर कुसनको रूपमा बसेको कुरकुरे हड्डी पातलिएपछि हड्डीबीच घर्षण हुन थाल्छ । घर्षण हुँदै गएपछि हड्डीको छेउ छेउमा नयाँ हड्डी पलाउँछ । र, जोर्नीभित्र रहेको एक प्रकारको तरल पदार्थ 'साइनो भियल फ्लर्झिड' हड्डीहरूमा पसेर सिस्ट (मासुको डल्ला) बन्न थाल्छ । र, हड्डी बीच देखिनु पर्ने अन्तर हराएर जोडिएको जस्तो देन्छ । यो नै जोर्नी खिइने प्रक्रिया हो ।

शरीरमा भएको कुनै पनि जोर्नी खिइन सक्छ । तर सबैभन्दा बढी शरीरले भार थेग्ने भागको जोर्नीहरू

जस्तै धुँडा, मेरुदण्ड र कम्मरको जोर्नी खिइन्छ । धेरै लाई सताउने समस्या नै यही हो ।

बुढायौलीमा किन बढी खिइन्छ ?

मानिसको उमेर बढेसँगै शरीरका अंगहरूको कार्य क्षमता घट्दै जान्छ । दाँतको जराले ठाउँ छाडेर दाँत भरेको जस्तै, विस्तारै हाड तथा जोर्नी र शरीरको मांसपेशी पनि कमजोर हुँदै जान्छन् । यी अंगमा क्षति हुँदै गएमा विस्तारै जोर्नी खिइन सक्छ । यस्तोमा सामान्य चोटपटक लाग्दा पनि जोर्नी खिइन सक्छ । यसको मुख्य कारण बुढायौली भए पनि शतप्रतिशत सबैमा हुन्छ भन्ने हुँदैन ।

अन्य कारण:

- एउटै जोर्नी आवश्यकभन्दा बढी बारम्बार प्रयोग भइराख्नु वा शरीरले थाम्ने नसक्ने गरी भार उठाउने काम गर्नु ।
- जोर्नीमा क्षयरोग जस्ता संकमण भई कुरकुरे हड्डीमा असर गर्नु ।
- बाथ तथा युरिक एसिड बढेर जोर्नीको फिल्लीमा असर गरेमा ।
- चोटपटकका कारण रक्तधमिनीमा क्षति पुगेर र क्तसञ्चार नभएमा ।
- धुम्रपान तथा मदिरापान अत्यधिक गर्नु । यसमा हुने हानिकारक निकोटिनले जोर्नीलाई कमजोर बनाइदिन्छ ।

जोर्नी खिइएपछि देखिने समस्या

जोर्नी खिइने सुरुवात भएसँगै हल्का दुखाइ सुरु हुन्छ । विस्तारै जोर्नी खिइएको भाग जाम भई चलाय मान राख्न कठिन हुन्छ । जसकारण दैनिक रूपमा गर्ने काम गर्न पनि नसक्ने हुन्छ । जस्तै, पलेटी कसेर बस्दा, हिँड्डुल गर्दा, बसेपछि उठ्नै नसक्ने, काम गर्दा, भन्याड चढ्दा वा ओर्लिंदा असहज हुन्छ । जोर्नी दुखो क्रम यथावत रहेमा त्यो दुखाइ बढ्दै जान्छ र सहनै नसक्ने अवस्था हुन्छ ।

जोर्नी खिइने समस्या बढ्दै गएमा डिप्रेसन समेत

SPECIAL ARTICLE

गराउन सक्छ । किनकि दैनिक काम गर्न नसक्ने अवस्थामा अरुमा भर पर्नुपर्ने र सहन नसक्ने दुखाइ हुने जस्ता समस्यावारे सोच्चा शारीरिक दुखाइ त छद्दैछ मानसिक समस्या समेत देखिने गरेको छ । स्पाइनको जोर्नी खिडाएमा ढाड दुख्ने, खिडाए गएपछि ढाडको नसा च्यापिने र गम्भीर रुपमा लिदै गएमा हातखुटालाई असर गर्न सक्छ ।

पहिचान

यसको पहिचानको लागि एक्सरे, एमआरआई, सिटिस क्यान, डेक्जा स्क्यान र अल्ट्रासाउन्ड गर्न सकिन्छ ।

उपचार

जोर्नी खिडने समस्याको उपचार कर्ति खिडाएको छ भन्नेमा भर पर्छ । जोर्नी खिडने समस्या सुरुवाती चरणमा घरेलु उपचार गर्न सकिन्छ । यदि खिडन सरु मात्र गरेको छ भने घरमै खानपान र जीवन शैलीमा ध्यान दिए केही हदसम्म निको पान सकिन्छ । जस्तै, फिजियोथेरापी गर्ने, शारीरिक व्यायाम गर्ने, पानी पर्याप्त मात्रामा पिउने, भिटामिनयुक्त खानेकुरा खाने, चिकित्सकलाई देखाएर आवश्यक परे क्याल्सियमको सप्लिमेन्ट खाने, दुखाइको महसुस भए खाने र लगाउने औषधि

प्रयोग गर्नुपर्छ । तर कुनै पनि औषधि चिकित्सकको सल्लाह विना खानु हुँदैन । मध्यम अवस्थाको समस्या भए व्यायाम, फिजियोथेरापीसँगै खिडाएको जोर्नीमा स्टेरोइड खोप दिइन्छ । यसले सुन्निएको जोर्नी कम गर्न मद्दत गर्छ । मेडिकल फुटवेयरले पनि केही हदसम्म घुँडाको समस्या कम हुनसक्छ ।

त्यसै, चौटपटक तथा युरिक एसिडको समस्याले हो भने त्यसलाई पनि व्यस्थापन गर्नुपर्छ । यदि यी उपचारले पनि असर नगरेमा जोर्नी प्रत्यारोपण गर्नुपर्ने हुनसक्छ ।

जोर्नी प्रत्यारोपण कसरी गरिन्छ ?

जोर्नी खिडाएको समस्याको अन्तिम र एक मात्र विकल्प प्रत्यारोपण हो । प्रत्यारोपण भनेको खिडाएको जोर्नी निकालेर त्यसको ठाउँमा धातुको (कृत्रिम)जोर्नी राख्न हो । प्रत्यारोपण गरेपछि १५ दिखि २० वर्षसम्म जोर्नीको कार्य प्राकृतिक जोर्नीले जस्तै सहज ढंगले

गर्न सक्छ ।

यद्यपि, तत्काल संक्रमणमा रहेको जोर्नीको प्रत्यारोपण गर्न सकिन्दैन । संक्रमण भएमा औषधिले संक्रमण हटाएर मात्र गर्न सकिन्छ ।

कर्ति खर्च लाग्छ ?

जोर्नी प्रत्यारोपण गर्दा कस्तो खालको जोर्नी राख्ने भन्ने कराले फरक पार्छ । सामान्यतया दुईदेखि तीन लाख रुपैयाँमा जोर्नी प्रत्यारोपण गर्न सकिन्छ । ३० हास्पिटलमा पनि नियमित रूपमा जोर्नी प्रत्यारोपण सम्बन्धि सेवा उपलब्ध रहेको छ ।

जोर्नी कमजोर हुन नदिन के गर्ने ?

- शारीरिक व्यायाम गर्ने
- जोर्नीलाई हानि गर्ने र जोखिम पुऱ्याउने कारक तत्वबाट टाढा रहने
- एकदमै कडा शारीरिक श्रम नगर्ने
- शरीरले थाम्न नसक्ने तौल नउठाउने
- भिटामिन, फस्कोरस र क्यालसियमयुक्त खानेकरामा जोड दिने
- र, जोर्नीमा संक्रमण भएमा तत्काल उपचार गर्ने

हातमा हुने बिभिन्न किसिमका दुखाई : कतै रोगका लक्षण त हैनन् !

डा. प्रवेश सिंह भण्डारी

वरिष्ठ हाउडजोर्नी विशेषज्ञ तथा हात शल्य चिकित्सक

जुनसुकै कामका लागि पनि हातको भूमिका महत्व पूर्ण हुन्छ । धेरै काम गर्ने भएकाले अन्य अंगको तुलनामा हातमा दुखाइ पनि बढी हुने गर्छ । लामो समय मोबाइल चलाउँदा, कम्प्युटरमा काम गर्दा होस् वा सवारीसाधन चलाउँदा, लुगा धुँदा, भान्साको काम गर्दा हात दुख्ने समस्या धेरै हुन्छ ।

विभिन्न रोग वा चोटपटकका कारण पनि हात दुख्न । नसा च्यापिएर, ट्रयुमर भएमा, वाथरोग, युरिक एसिड बढेमा, हड्डी खिडाएमा हात दुख्ने गर्छ । त्यसै क्याल्सियम र भिटामिन डीको कमीले पनि हात दुख्न ।

हात दुखाइका लक्षण

हात दुख्ना रोग र अवस्थाअनुसार फरक-फरक लक्षण देखिन्दैन् ।

नसा च्यापिएर: घाँटीदेखि हातसम्म पूरै दुख्ने, हात भल्लाजस्तो हुने, हातको औलाको दुप्पोमा आगोले

पोलेजस्तो महसुस हुने, हात भमभम हुने हुन्छ ।

बाथ रोग: हातको जोर्नी लगातार दुख्ने, विहान उठने वित्तिकै हात साहो हुने, चलाउन गाहो हुने हुन्छ । हातको हड्डी वा मासपेशीमा ट्र्युमर पलाएमा : लगातार सहन नसक्ने गरी दुख्ने, हातमा मासुको फोका वा पानीको डल्लोजस्तो देखिने हुन्छ । हात लाटो जस्तो हुन्छ ।

उपचार र रोकथाम:

हात दुख्ने समस्याको उपचार गर्दा सबैभन्दा पहिले त यसको कारण पत्ता लगाउनुपर्छ । यदि कामको भारले दुखेको भए समय-समयमा हातलाई विश्वास दिई काम गर्ने, युरिक एसिडको कारणले हो भने खानपानमा ध्यान दिने, भिटामिन डीको कमीले भएमा धाम ताप्ने वा भिटामिन डीयुक्त खानेकुरा खाने गर्नुपर्छ । यस्तो वेला भिटामिन डीकोसप्लिमेन्ट समेत खानुपर्ने हुन सक्छ । बाथ रोगका कारण

हात दुखेको भए चिकित्सकको सल्लाह अनुसार औषधि, खानपान र व्यायाम गर्नुपर्छ ।

यदि कामको भारले हात दुखेको खण्डमा हातलाई आराम दिंदा, मालिस गर्दा वा धेरै दुखेमा नदुख्ने औषधि खाँदा दुखाइ कम हुन्छ । हातमा भार पर्ने काम दैनिक गर्नुपर्ने व्यक्तिले वेलका सुन्नु अगाडि हातलाई तातोपानीमा १५-२० मिनेट डुबाउने गरे राहत मिल्छ ।

हातको व्यायाम

विहान हातको व्यायाम गर्न सकिन्छ । हात मुँडी पारेर काउन्ट गर्ने, हातका जोर्नीहरू चलाउने, हातलाई तलमाथि दायाँबायाँ चलाउने गर्न सकिन्छ । हातको व्यायाम बृद्ध उमेरका व्यक्ति लाई अझ बढी महत्वपूर्ण छ । किनभने उनीहरू खासै बाहिर नहिँद्दने भएकाले यस्तो व्यायामले मासपेशी र हड्डी बलियो हुन्छ ।

कुम जाम हुने समस्या के हो ? किन जाम हुन्छ ?

ॐ हस्पिटलमा जचाउन आउनु भएका एकजना विरामी भन्छन, मेरो हातलाई टाउकोमाथि सिधा लान सकिदैन। कपाल कोर्नसमेत गाहो हुन्छ। यसले गर्दा दैनिक कामकाजमा असहज भएको छ। उनको भनाइ सुन्दा कुमको दुखाइ वा जाम भएको संकेत पाइन्छ। यस्तो समस्या भोग्ने उनी मात्र एकलो छैनन्। धेरैलाई यसले असहज बनाएको छ। खासमा किन कुम दुख्छ, किन जाम हुन्छ? यो समस्याको जड के हो? कसलाई हुन्छ? चर्चा गर्नु जरुरी छ।

कुम जाम भनेको के हो?

कुम जाम हुनु भनेको स्वभाविक रूपमा कुमलाई सञ्चालन गर्न नसक्ने अवस्था हो। यस्तो हातलाई यताउता लैजाँदा असहज हुने, कुमको मांसपेशी कडा हुने, दुख्ने। यसलाई 'पीए सोल्जर' पनि भनिन्छ। कहिले काही यसलाई एडिसेम्ब क्याप्सुलाइटिस भनिन्छ। कुमको जोर्नी तीनवटा हड्डीले बनेको हुन्छ। कहिलेकाही यसलाई एक ठाउँमा राखि राख्न मद्दत गर्ने तन्तु सोल्जर क्याप्सुल बाक्लो र कडा हुन्छ। त्यहाँ भएका तरल पदार्थ कम हुन्छ। यस्तो अवस्थामा कुम कडा हुन्छ, कुम चलाउन गाहो हुन्छ र कुम दुख्ने गर्न्छ। यस लाई चलनचल्तीको भाषामा कुम जाम भएको भनिन्छ।

किन यस्तो हुन्छ?

यस्तो समस्या हुनुको कुनै एउटा निश्चित कारण छैन। खासगरी कुम भट्टकार्दा, चोट लारदा, लामो समयसम्म हात नचलाइ राख्ना यो समस्या देखिन्छ।

कसलाई बढी जोखिम ?

- पुरुषमा भन्दा बढी महिलामा
- ४० देखि ६० वर्ष उमेर समूहमा
- कुममा चोटपटक लागेको व्यक्तिमा
- मध्यमहेका समस्या भएकालाई
- थाइराइड, मुटुको विरामी, पार्किन्सन रोग लागे कालाई

कसरी थाहा हुन्छ?

हातलाई राम्ररी चलाउन सकिदैन। खासगरी हात उचाल्दा, घुमाउँदा कुममा दबाव महसुस हुन्छ र असहज हुन्छ। हातलाई माथि उचालेर काम गर्न सकिदैन। कुममा दुख्छ।

यस्तो लक्षण तीन तहमा देखिन्छ

पहिलो तह

दुखाइ महसुस हुन्छ। चलाउन कठिन हुन्छ। यदि यस चरणमा कुनै उपचार गरिएन भने ८ - ९ महिनासम्म यो चरण रहन्छ।

दोस्रो तह

दुखाइ कम हुन्छ तर चलाउन एकदम गाहो हुन्छ। दैनिक कियकलापमा नै समस्या आउँछ। यो चरण चार देखि १२ महिनासम्म हुन्छ।

तेस्रो तह

विस्तारै चल्न छाइछ।

कसरी समस्या पहिचान गर्ने ?

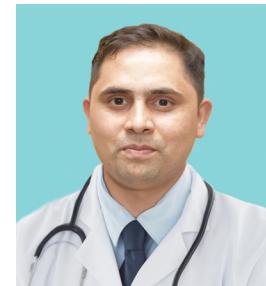
यो समस्या मुख्य तया क्लिनिकल र शारीरिक परीक्षणबाट पत्ता लगाउन सकिन्छ। एक्सरे र मिडियो एक्सरेको सहायताले अभ धेरै सहज हुन्छ।

उपचार के छ?

केही दुखाइ कम गर्ने औषधि बाहेक अकुपञ्चर, फिजियोथेरापी एकदम प्रभावकारी विधि हुन्। दुखाइ कम गर्न र हातको गतिविधि बढाउन अकुपञ्चर एकदम प्रभावकारी छ। अकुपञ्चरका साथै फिजियो थेरापी एकसाथ गर्दा छिडै निको हुन्छ।

घरमा आफैले के गर्न सकिन्छ?

घरमा आफैले पनि गर्न सकिन्छ। खासगरी हल्का मसाज गर्ने, हातको गतिविधि बढाउने गर्नुपर्छ।

डा.सिरिश अधिकारी
बरिष्ट हाउ जोनी विशेषज्ञ

कुमको दुखाइ र फिजियोथेरापी

थेरापीमा जाने।

कुम दुख्ने समस्या भएमा कति समयसम्म फिजियो थेरापी गर्ने?

कुम दुखेको व्यक्तिले फिजियोथेरापिष्टको सल्लाह, सुझाव र परामर्श अनुशार उपचार गर्नुपर्ने हुन्छ र यसको कुनै निश्चित अवधि हुँदैन र फिजियोथेरापीले समस्या कम गर्नुका साथै अभै बढनबाट जोगाउने हुनाले आफुलाई आवश्यकता अनुसार गर्न सकिन्छ।

कस्तो दुखाईमा कसरी फिजियोथेरापी गरिन्छ?

कुमको जोर्नी जाम भएर उत्पन्न दुखाईमा समस्या हेरेर १०, १५ मिनेट तातोले सेकर ज्वाइन्ट मो बिलाइजेशन (जोर्नी चलाउने विधि) अथवा रालाइड दिई जाम भएको जोर्नी खोलिन्छ। धेरै दुखाई भएको अवस्थामा आवश्यकता अनुसारको मेशिन जस्तै, अल्ट्रासाउण्ड मसाज/टेन्स को प्रयोग गरी दुखाइ लाई कम गरिन्छ। त्यसपछि जाम खुलाउने विभिन्न किसिमका व्यायामहरू सिकाइन्छ। जस अनुसार विरामीले आफ्नो घरमा समेत दिनमा तिन पटक सम्म सिकाएको व्यायाम गर्नुपर्ने हुन्छ।

गर्नुपर्ने:

दुखाई हुनुजेलसम्म नियमित फिजियोथेरापिष्टको

परामर्श व्यायाम नियमित गर्ने।

दुखेको भएतापनि फिजियोथेरापिष्टको परामर्श अनुशार चलाउन नछोडैन।

आवश्यकता अनुसार दुखेको ठाउमा १० १५ मिनेट तातोले विहान बेलुका सेक्ने।

गर्न नहने:

दुखेको हातमा भारी न बोक्ने।

हात टाउको मुनि राखेर नसुन्ने।

दुखेको कुम च्यापेर वा थिचेर नसुन्ने।

पर्स वा व्याग दुखेको कुम्भ पाह्न न बोक्ने।

दुखेको कुमलाई सक्ने भन्दा वेसी न तन्काउने।

सकी नसकी धेरै बल प्रयोग गरि व्यायाम नगर्ने।

ॐ हस्पिटलमा उपलब्ध सेवाहरूः

उपलब्ध डायग्नोस्टिक सेवाहरूः

- » Radiology and Imaging (भिडियो एक्स रे, सिठी स्क्यान, इको, एमआरआई)
- » Pathology/Laboratory (रगत, दिशा पिशावका सर्वपूर्ण जाँच)

उपलब्ध विशेषज्ञ सेवाहरूः

- » Anaesthesiology (एनेस्थेसियोलॉजी)
- » Audiology (अडियोलॉजी)
- » Cardiology (मुटु रोग)
- » Cardiothoracic and Vascular Surgery (कार्डियोथोरासिक एंड भाष्कुलर सर्जरी)
- » Dermatology and Venerology (चर्म तथा चौन रोग)
- » Dental (दन्तरोग)
- » Endocrinology and Diabetes (ग्रन्थीरोग तथा मधुमेह)
- » ENT Head and Neck Surgery (नाक, कान, धाँटी)
- » Gastroenterology and Hepatology (ऐर पाचन तथा कलेजो रोग)
- » General Surgery Digestive Disease and Laparasopic Surgery (जनरल सर्जरी डाइजेटिव डिजिज एंड ल्यापरोस्कोपिक सर्जरी)
- » Hepatopancreatobiliary and Gastro Surgery (हेपाटोप्यानक्रेटोविलियरी एंड ग्याष्ट्रो सर्जरी)
- » Internal Medicine (जनरल फिजिसियन)
- » IVF (आई.वी.एफ)
- » Neonatology and Neonatal (नवजात शिशु)
- » Nephrology (मृगौला रोग)
- » Neurology and Neurosurgery (नसा तथा स्नायु सर्बनिधि)
- » Nutrition and Dietetics (पोषण)
- » Obstetric & Gyanaecology, Gynae Laparoscopy (स्त्री तथा प्रसुती, ल्यापरोस्कोपिक)
- » Oncology (अर्द्धरोगा)
- » Ophthalmology (बेत्र रोग)
- » Orthopedics Traumatology (हाड जोर्जी विकित्सा)
- » Om Wellness Clinic (ॐ वेलगेश विलगिक)
- » Pediatrics and Pediatric Surgery (बाल रोग)
- » Psychiatry (मानसिक रोग)
- » Physiotherapy and Rehabilitation (फिजियोथेरेपी एंड रिहायाविलिटेशन)
- » Plastic Surgery (प्लाष्टिक सर्जरी)
- » Pulmonology (फोकसो तथा छाँती)
- » Pain Medicine (ऐज मेडिसिन)
- » Rheumatology and Immunology (न्युमाटोलॉजी एंड इर्थ्रोलॉजी)
- » Spine Surgery (डाक्को उपचार)
- » Urology (युरोलॉजी)

उपलब्ध अन्य सेवाहरूः

- » Ambulance (एन्बुलेन्स)
- » Emergency Service (आकस्मिक उपचार)
- » Heli-EMS (हेली इ.एम.एस)
- » IPD/OPD (अन्तरङ्ग / बहिरङ्ग सेवाहरू)
- » ICU/CCU (सधन उपचार सेवा)
- » Operation Theatre (शल्यक्रिया कक्ष)
- » Sleep Lab (निद्रा सर्बनिधि)
- » Vaccination (खोप सेवाहरू)

News and Events

Blood Bank Inauguration 2082

Blood Donation Drive @ OM

World Hand Hygiene Day

IPC TRAINING-STAFF NURSE

५०%
लुट

५० वर्ष माथिका सम्पूर्ण जेष्ठ नागरिकहरूको सम्मानमा
ॐ अस्पतालमा उपचारको विलमा १० प्रतिशत छुटको व्यवस्था छ।
(थप जानकारीको लागि सोध्यु वा १५७ एक्टेन्सनगा सम्पर्क गर्नुहोला)